

СЛОВНИК

Ю Р И Д И
Ч Н А Т Є
Р М І Н О
Л О Г І Я

ШКОЛА СУДОВОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ

Київський апеляційний адміністративний суд
01010, Україна, Київ, вул. Московська 8, корп. 30
inbox@apladm.ki.court.gov.ua website:kaas.gov.ua
тел.: +38 044 254 21 99

Київський апеляційний адміністративний суд

Проект

Школа судової журналістики – унікальний навчальний проект, започаткований Київським апеляційним адміністративним судом у травні 2016 року.

Проект реалізується за сприяння громадсько активних журналістів, редакторів, медіаюристів та експертів.

Місія проекту

- Сприяння юридичній обізнаності майбутніх журналістів.
- Забезпечення фахового висвітлення питань діяльності суду.
- Побудова моделі ефективної взаємодії суду та ЗМІ.

СПРАВИ

(Судова) справа

сукупність матеріалів та документів, що мають значення для конкретного судового процесу та об'єднані набором спільних реквізитів. До судової справи, зокрема, входять: процесуальні документи, докази, матеріали кримінального провадження, судові рішення, інші документи та матеріали, надані суду під час судового провадження його учасниками або виготовлені судом.

Сукупність документів, які розглядає суд і які стосуються конкретного спору.

Цивільна справа

будь-яка справа, що розглядається у судах загальної юрисдикції в порядку, передбаченому цивільно-процесуальним законодавством.

Розглядається загальними судами.

Господарська справа

будь-яка справа, що розглядається в господарських судах загальної юрисдикції в порядку, передбаченому господарським процесуальним законодавством.

Розглядається господарськими судами.

Кримінальна справа

сукупність оформлених у визначеному законом порядку процесуальних документів, які свідчать про наявність у діянні ознак злочину, мають значення для розкриття злочину, встановлення винних у його вчиненні та застосування до них мір покарання.

Розглядається загальними судами.

Адміністративна справа / Справа адміністративної юрисдикції

переданий на вирішення адміністративного суду публічно-правовий спір, у якому хоча б однією зі сторін є орган виконавчої влади, орган місцевого самоврядування, їхня посадова чи службова особа або інший суб'єкт, який здійснює владні управлінські функції на основі законодавства, зокрема на виконання делегованих повноважень.

Розглядається адміністративними судами.

Однією зі сторін адміністративної справи є суб'єкт владних повноважень, а спір стосується захисту прав, свобод та інтересів особи у сфері публічно-правових відносин.

Справа про адміністративне правопорушення

впорядкована сукупність матеріалів, які документують обставини адміністративного правопорушення та містять відомості про результати розгляду питання про притягнення особи до відповідальності за адміністративне правопорушення (проступок), оскарження результатів [такого] розгляду, а також матеріали про виконання постанови про накладення адміністративного стягнення.

Розглядається загальними судами.

Стосується притягнення особи до відповідальності за адміністративне правопорушення.

ЗАГАЛЬНІ ПОНЯТТЯ

Адвокат

юрист, що надає професійну правову допомогу громадянам та юридичним особам шляхом реалізації права в їхніх інтересах. Адвокат є самозайнятою особою, що провадить незалежну професійну (адвокатську) діяльність.

Аналогія закону

застосування до нерегульованих суспільних відносин положень нормативно-правових актів, які регулюють подібні суспільні відносини.

Аналогія права

застосування до суспільних відносин, нерегульованих нормативно-правовими актами, загальних принципів права.

Головуючий суддя

професійний суддя, який головує при колегіальному судовому розгляді або здійснює його одноособово.

Дія нормативно-правового акта у часі

застосування нормативно-правового акта стосовно фактів (дій, подій) чи правовідносин, що виникли після набрання ним чинності або до набрання ним чинності і тривали на момент набрання актом чинності.

Зворотна дія нормативно-правового акта у часі

застосування нормативно-правового акта стосовно фактів (дій, подій), правовідносин, що виникли до дня набрання ним чинності (введення в дію).

Закон (право)

нормативно-правовий акт, встановлене законодавчим органом загальнообов'язкове правило, яке має найвищу юридичну силу.

Норма права

санкціоноване державою загальнообов'язкове правило поведінки, спрямоване на врегулювання суспільних відносин шляхом надання їх учасникам прав, встановлення обов'язків та юридичної відповідальності.

Нормативно-правовий акт

акт, виданий суб'єктом владних повноважень з метою регулювання суспільних правовідносин, розрахований на довгострокове та неодноразове застосування. Нормативно-правовий акт містить у собі відповідні норми права.

Підзаконний нормативно-правовий акт

нормативно-правовий акт суб'єкта нормотворення, який приймається (видається) на основі Конституції і законів України, міжнародних договорів України та спрямований на їх реалізацію.

Належність доказів

прийняття судом до розгляду тих доказів, які можуть підтвердити чи заперечити юридичні факти, які відносяться цієї справи.

Процесуальний строк

встановлений законом або судом час, протягом якого можуть або повинні бути здійснені процесуальні дії.

Судове засідання

процесуальна форма розгляду та вирішення судової справи. Розгляд справи здійснюється у судовому засіданні, яке відбувається в призначений день та час в спеціально обладнаному для цього приміщенні суду – залі судових засідань.

Судовий збір

збір, що справляється на всій території України за подання заяв, скарг до суду, а також за видачу судами документів і включається до складу судових витрат.

КРИМІНАЛЬНІ СПРАВИ

Учасники кримінального провадження

сторони кримінального провадження: потерпілий, цивільний позивач, цивільний відповідач, представник, заявник, свідок, понятий, заставадавець, перекладач, експерт, спеціаліст, представник персоналу органу пробації, секретар судового засідання, судовий розпорядник.

Підозрюваний

особа, якій повідомлено про підозру. За наслідком передання **обвинувального** акта до суду підозрюваний набуває статусу обвинуваченого (підсудного), а статус **засудженого** - у випадку ухвалення щодо неї обвинувального вироку.

Сторони кримінального провадження

з боку обвинувачення: слідчий, керівник органу досудового розслідування, прокурор, потерпілий, представник; з боку захисту: підозрюваний, обвинувачений (підсудний), засуджений, виправданий, їхні захисники та законні представники.

ЦИВІЛЬНІ, АДМІНІСТРАТИВНІ, ГОСПОДАРСЬКІ СПРАВИ

Позовні вимоги

частина позову, у якій позивач просить суд застосувати відповідні способи захисту його порушеного права. Адміністративний позов може містити вимоги про: визнання протиправними дій/бездіяльності відповідача; визнання протиправним та скасування рішення відповідача; зобов'язання відповідача вчинити певні дії; встановлення наявності чи відсутності компетенції (повноважень) суб'єкта владних повноважень та інші. Цивільний та господарський позови можуть містити вимоги про: визнання договору недійсним, припиненням; стягнення збитків/шкоди; захисту честі, гідності, ділової репутації; зобов'язання відповідача вчинити дії/утриматись від їх вчинення та інші.

Апеляція

одна з форм оскарження судових рішень у справах до суду вищої інстанції, що має право переглядати справу.

Відповідач

особа, до якої звернена вимога позивача у справі.

Докази

будь-які дані, що підтверджуються або спростовують обставини, які розглядаються судом у справі. Поділяються на: письмові докази (документи та їх копії); речові докази (об'єкти матеріального світу); показання свідків; висновки експертів.

Індивідуальний акт

акт (рішення), виданий суб'єктом владних повноважень, який стосується прав або інтересів конкретної особи або осіб; його дія вичерпується шляхом виконання або має визначений строк. Індивідуальний акт не містить норм права, а лише виражає волю суб'єкта, що його видав.

Підстава позову

обставини, якими позивач обґрунтовує свої вимоги.

Позивач

особа, яка звернулася до суду за захистом своїх прав.

Позовна заява

письмовий документ, що подається позивачем до суду та свідчить про прагнення особи вирішити спір з відповідачем у судовому порядку.

Предмет позову

матеріально-правове відношення, вимога позивача до відповідача.

Предмет доказування

обставини, які обґрунтовують вимоги і заперечення сторін.

Публічна служба

виконання трудової функції особою, яка перебуває на відповідній посаді у державному органі (органі державної влади або місцевого самоврядування).

Сторони у справі

особи, між якими виник спір, що розглядається судом: позивач та відповідач.

Учасники

судового процесу

особи, які беруть участь у судовому розгляді справи (сторони, треті особи, представники, помічник судді, секретар судового засідання, судовий розпорядник, свідок, експерт, експерт з питань права, перекладач, спеціаліст, прокурор).

СУДОВЕ ЗАСІДАННЯ

Експерт

особа, призначена судом або залучена учасником справи, яка володіє спеціальними знаннями, необхідними для з'ясування відповідних обставин справи.

Перекладач

особа, яка вільно володіє мовою, якою здійснюється судочинство, та іншою мовою, знання якої необхідне для усного або письмового перекладу з однієї мови на іншу, а також особа, яка володіє технікою спілкування з глухими, німими чи глухонімими.

Помічник судді

закріплений за конкретним суддею працівник, що забезпечує підготовку та організаційне забезпечення судового процесу; бере участь в оформленні судових справ, за дорученням судді готує проекти запитів, листів, інших матеріалів, пов'язаних із розглядом конкретної справи, виконавчих документів; здійснює оформлення копій судових рішень для направлення сторонам у справі та іншим учасникам справи відповідно до вимог процесуального законодавства, контролює своєчасність надсилання копій судових рішень; виконує інші доручення судді, що стосуються організації розгляду судових справ.

Представник

особа, яка бере участь у судовому процесі від імені іншої (фізичної або юридичної) особи. Повноваження представників мають бути підтверджені документами, передбаченими законом.

Протокол

судового засідання

документ, що ведеться секретарем у судовому засіданні та відображає його перебіг.

Свідок

будь-яка особа, викликана в судовому засіданні з ініціативи суду або учасників справи, якій відомі обставини, що належить з'ясувати у справі.

Секретар

судового засідання

працівник апарату суду, який здійснює судові виклики і повідомлення; перевіряє, хто з учасників судового процесу з'явився в судовому засіданні, хто з учасників судового процесу бере участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції, і доповідає про це головному судді; забезпечує контроль за повним фіксуванням судового засідання технічними засобами і проведенням судового засідання у режимі відеоконференції; забезпечує ведення протоколу судового засідання; забезпечує оформлення матеріалів адміністративної справи; виконує інші доручення голового учасника у справі.

Спеціаліст

особа, яка володіє спеціальними знаннями та навичками, необхідними для застосування технічних засобів, і призначена судом для надання консультацій та технічної допомоги під час вчинення процесуальних дій, пов'язаних із застосуванням таких технічних засобів (фотографування, складання схем, планів, креслень, відбору зразків для проведення експертизи тощо).

Судовий розпорядник

працівник апарату суду, який забезпечує належний стан зали судового засідання і запрошує до неї учасників судового процесу; оголошує про вхід до зали судового засідання і вихід суду із неї; слідкує за дотриманням порядку особами, присутніми у залі судового засідання; приймає від присутніх у залі учасників судового процесу та передає суду документи і матеріали під час судового засідання; виконує розпорядження голового судді про приведення до присяги перекладача, експерта; запрошує до зали судового засідання свідків та виконує розпорядження голового про приведення їх до присяги; виконує інші розпорядження голового, пов'язані із забезпеченням умов, необхідних для розгляду адміністративної справи.

Словник підготували

Керівник апарату суду — Ірина Герасименко,

Помічники суддів: Артем Марченко, Ольга Моткова, Олена Коваленко.

Літературний редактор — Ольга Шкіль, дизайн і верстка — Тамара Борисова.